

Živeti zdravo življenje.

Pogled gospodarstva na izobraževalni sistem

Dr. Boris Dular
Direktor Kadrovskega sektorja,
Krka, d.d., Novo mesto

XXIV. Srečanje ravnateljic in ravnateljev srednjega šolstva,
Portorož, 21. november 2017

Soočanje z izzivi prihodnosti - gospodarstvo /izobraževalni sistem

- Gospodarstvo in izobraževanje pomembna družbena podsistema, ki sta povezana in soodvisna,
- **Hitre družbene spremembe** – globalizacija, tehnološko tehnični napredek, okoljske spremembe - velike posledice,
- **Novi razvojni izzivi** (nove tehnologije, sprememba vrednot, staranje prebivalstva, generacijske spremembe),
- **Potrebe gospodarstva** - visoko usposobljeni kadri s širokimi novimi kompetencami,
- **Izobraževalni sistem** – odziv na spremembe, partnerstvo z gospodarstvom.

Spremembe, ki že potekajo...

- **4.0 industrijska revolucija** – obdobje nestabilne stabilnosti; pametni sistemi, ki bodo spremenili gospodarstvo in svet v socialnem, kulturnem, političnem in socialnem vidiku. Učinki se že kažejo: izguba 7mio delovnih mest v administraciji in upravi, 2 mio novih delovnih mest v ITT (WEF).
- **Globalizacija** – vse dobiva najširši kontekst, lokalno ni več dovolj pomembno, klimatske spremembe, integracije in delitve (politika, gospodarstvo), krepitev tolerance, razumevanje in sprejemanje raznolikosti, različnosti – odvisno od znanj in kompetenc.
- **Digitalizacija** - konstantna rast; nove tehnologije; digitalna kompetentnost; kakovost življenja; staranje prebivalstva; prenos znanja med generacijami (izguba znanj).
- **AT- robotizacija** – socialni vidiki, individualizacija, novi tipi zaposlitev (iskanje delavcev ne obratno), krepitev podjetništva (veščine in usposobljenost).
- **Mobilnost** - fleksibilnost, internacionalna, načini in vrste zaposlovanja.
- **Vitka organizacija** - manj hierarhije, sodelovanje, soodgovornost, zaupanje.

Trg dela

- Izumiranje starih poklicev
- Stabilne/linearne kariere ni več - spiralna/ciklična kariera na 5-7 let
- Sodobni poklici se spreminjajo – poklicni standardi
- Dejavniki, ki vplivajo na spremembe poklicev(WEF, 2016):
 - podnebne spremembe,
 - geopolitična nestabilnost,
 - hitra urbanizacija,
 - spremembe **demografskih značilnosti** prebivalstva,
 - **večja** potreba po kompleksnem znanju,
 - sprememba delovnega okolja,
 - skrb za etiko med porabniki,
 - porast novodobnih trendov dela (delo na daljavo, virtualni timi, prožne oblike dela).

Spodbujevalci sprememb kompetenc

(Kalifornijski inštitut za prihodnost in Raziskovalni inštitut Univerze v Phoenixu, ZDA; 2011)

Kompetence: strokovne (delo z dodano vrednostjo), socialne (komunikacije in sodelovanje med ljudmi) in osebnostne (samoizobraževanje, empatija, temelj socialnih kompetenc)

Spodbujevalci sprememb kompetenc:

- **Podaljšanje življenjske dobe** – drastično preoblikovanja stila in načina življenja, kariera, izobraževanje; diskriminacija;
- **Porast pametnih sistemov in strojev** – nadomeščanje ljudi, nadzor in obvladovanje, roboti na vseh področjih, ljudje se posvečajo bolj inovativnimi ustvarjalnim procesom;
- **Digitalizacija – programiranje delovnih mest** na vseh področjih, združuje se v virtualni svet;
- **Preoblikovanje medijske pismenosti** – nujne nove komunikacijske spretnosti v virtualnem načinu dela, novi jeziki komuniciranja, vpliv na kulturo in medsebojne odnose,
- **Razvoj socialnih omrežij in organizacijske superstrukture** – nove socialno medijske platforme, vpliv na vrednote, stare strukture so bodo drastično spremenile na vseh področjih (izobraževanje, ekonomija, politične organizacije.)
- **Globalna povezava sveta** - svet postaja velika interneta cesta.

Razvoj kompetenc – **povečanje znanja**, ne le vedeti temveč tudi narediti, prenos v prakso za **povečanje** splošne družbene blaginje.

Kompetence prihodnosti

(IRTF, 2011)

- **Načrtovanje** – nadgradnja spoznaj s cilji za doseganje želenih rezultatov,
- **Osmišljanje** – uvideti globlji pomen, ki je odločile v celotnem reševanju problemov na vseh nivojih
- **Inovativno razmišljanje** – iskanje novih poti in možnosti, kreativnost, iznajdljivost v kritičnih položajih,
- **Abstraktno presojanje** – sposobnost presojanja digitalnih podatkov na abstrakten nivoju in izluščenje bistvena iz analitičnih predstav,
- **Multidisciplinarnost** – sposobnost razumeti multi kompleksnost problemov in uporabiti mešana znanja z različnih področij v novi kompleksnejši podobi,
- **Socialna inteligentnost** – biti občutljiv za potrebe drugih, medsebojna komunikacije v živo in na spletu,
- **Medkulturnost perspektiv** – sposobnost spoznavanja in upoštevanja medkulturnih razlik,
- **Medijska pismenost** – sposobnost kritične uporabe in razumevanja bistva novih medijev, uporaba medijev za komunikacijo znanja, vedenja,
- **Kognitivno samovodenje in prilagodljivost** – med medijskimi vsebinami izbrati tiste, ki bodo bistven za izvedbo svojega dela;
- **Virtualno sodelovanje** – sodelovati in se odzvati v virtualni komunikaciji.

Poklici prihodnosti

- **(1) kombinacija različnih znanj, izkušnje in veščine, usposobljenosti, (2) potrebno vseživljenjsko učenje in (3) novodobne prožne oblike dela;**
- Novi poklici na področju zdravstva, financ, ITT in spletnih komunikacijah, organizacija in marketing, zelene tehnologije;
- **Novi poklici** (CareerCast, 2016): IT varnostnik, zasebni bančnik, dispečer dronov, koordinator osebne nege, specialist za virtualne valute, etični heker, specialist 3D tiskanja, osebni digitalni svetovalec, urbani agronomi, strokovnjak za naravno/alternativno energijo, geoinženir za nadzorovanje vremena in rastlin;
- **Novi poklici v letu 2050 napoved futuristov:** programer nanoprodukcije, nadzornik genetske proizvodnje, nadzornik prenosa podatkov, vrtnar avtohtone krajine, 3D pripovedovalec pravljic, bio umetnik, popravljavec robotov, oglični policist.....

Izzivi sodelovanja gospodarstva in izobraževalnega sistema

Izhodišča:

- **Izobraževanje je delo** – organizirajmo ga tako;
- **Mladi v šoli niso v „varstvu“** (nič stresa, nič zahtevnosti, vse na pladnju), temveč v pridobivanju znanja/kompetenc za življenje;
- **Odgovornost za mlado generacijo je deljena** med starši, šolo in družbo;
- **Vrednote:** delo, odgovornost, disciplina, zavzetost, ustvarjalnost, dosežek;
- **Gospodarstvo mora biti vključeno v proces izobraževanja** in krepiti vrednote;
- Povečanje odgovornosti staršev in širše družbe,
- **Večja avtonomija, odgovornost in veljava šolam.**

Izzivi sodelovanja gospodarstva in izobraževalnega sistema

- **Odkrivanje potencialov**, spodbujanje talentov;
- **Spodbujanje zanimanja za znanstveno in raziskovalno delo;** (nagrade za raziskovalne naloge, motivacija)
- **Vodenje poti do znanja** in preverjanje, ali so jih našli;
- **Vložki podjetij v specifične programe in projekte ter opremo;**
- Nove tehnologije v podjetjih - dostop in uporaba;
- **Mentorstvo** mladim v različnih oblikah;
- **Kakovostna strokovna rast učiteljev** - izobraževanja ob pomoči podjetij.

Spodbujanje inovativnosti

- **Inovativnost temelj kakovostnega razvoja in napredka,**
- Ali so to samo strokovnjaki, ki delajo na razvojnih področjih?
- Inovativnost kot vrednota, ki jo tudi cenimo in spoštujemo,
- **Spodbujanje inovativnosti, oblikovanje kulture inovativnosti** - koristni predlogi in izboljšave, drobne nagrade, priznanja vsem, ki so udeleženi, srečanje,
- **Krkine nagrade** - spodbujanje znanstveno raziskovalne inovativnosti že 47 let, preko 2600 nagrad,
- **Inovativni krožki, inovativne skupine in delavnice** - pobude šol za sodelovanje s podjetji,
- **Mentorstvo** – v različnih oblikah raziskovalnega in študijskega dela.

Živeti zdravo življenje.